

O co najczęściej pytają polscy przewoźnicy?

Czy przerwę śniadaniową możesz wliczyć w czas pracy? Czy dopuszczalne są dwa skrócone odpoczynki tygodniowe pod rząd? Czy na pewno wiesz, jak ustalić porę nocną? Między innymi o to najczęściej pytają kierujący ciężarówkami i polscy przewoźnicy drogowi. Przybliżamy wybrane zagadnienia w zakresie czasu pracy kierowcy zawodowego. Komentuje Kamil Wolański z Ogólnopolskiego Centrum Rozliczania Kierowców.

Praca truckerów od kilkunastu lat podlega wzmożonej liczbie kontroli. Dzieje się tak m.in. za sprawą powstałej w 2002 roku Inspekcji Transportu Drogowego, do zadań której należy sprawdzanie przestrzegania zasad dotyczących prowadzenia pojazdu, odbierania odpowiednich odpoczynków i przerw. Jednak nie są to jedyne służby, które poprzez kontrolę kierowców chronią rynek transportowy przed naruszeniami reguł uczciwej konkurencji oraz walczą o poprawę bezpieczeństwa na polskich drogach. Policja, Straż Graniczna oraz Służba Celna także posiadają uprawnienia do egzekwowania przestrzegania prawa przez szoferów prowadzących pojazdy wyposażone w tachografy.

Jednak nawet w sytuacji, gdy przedsiębiorca transportowy opanuje już wszelkie regulacje związane z poprawnym planowaniem czasu pracy, może czekać go kolejna „weryfikacja” w postaci inspekcji Państwowej Inspekcji Pracy. Inspektor Pracy również przyjrzy się zapisom na wykresówkach i kartach kierowców. Może też rozszerzyć zakres kontroli o zagadnienia związane z poprawnym naliczeniem wynagrodzenia oraz podróży służbowych pracownika. Z uwagi na to przedstawiamy zbiór odpowiedzi na wybrane pytania, z którymi każdy przedsiębiorca, posiadający pojazdy wyposażone w tachografy powinien się zapoznać.

Po jakim czasie prowadzenia pojazdu trzeba zrobić przerwę?

Zgodnie z art. 7 rozporządzenia WE 561/2006 w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniające rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 (Dz.Urz. UE z 2006 r. L 102, s. 1; dalej: rozporządzenie nr 561/2006) po 4,5 godziny prowadzenia pojazdu kierowcy przysługuje przerwa trwająca co najmniej 45 minut, chyba że rozpoczyna on okres odpoczynku (dziennego lub tygodniowego). Może ją zastąpić przerwa co najmniej 15-minutowa, po której nastąpi przerwa co najmniej 30-minutowa (istotna jest kolejność), rozłożone w czasie w taki sposób, aby zachować zgodność z przepisami akapitu pierwszego.

W przytoczonym przepisie nie zostało zawarte żadne minimum lub maksimum czasu jazdy, po którym należy zrobić pierwszą część z dzielonej przerwy. W praktyce może dojść do sytuacji, w której po pierwszej minucie jazdy kierowca zatrzyma się na 15 minut, a następnie przez 4 godziny i 29 minut będzie prowadził pojazd, do czasu odebrania przerwy 30-minutowej, po której może rozpocząć kolejny okres prowadzenia pojazdu i praktyka ta będzie zgodna z rozporządzeniem.

Czy odpoczynek dzienny może być częścią odpoczynku tygodniowego?

Zgodnie z art. 8 ust. 3 rozporządzenia nr 561/2006, dzienny okres odpoczynku może zostać przedłużony do rozmiarów regularnego lub skróconego tygodniowego okresu odpoczynku. W praktyce oznacza to, że kierowca, chcąc odebrać skrócony odpoczynek tygodniowy trwający 24 godziny, odbiera odpoczynek dzienny, trwający na przykład 11 godzin, a następnie przedłuża go

o kolejne 13 godzin, w sumie odbierając 24 godziny odpoczynku, które zaliczone są jako skrócony odpoczynek tygodniowy.

Czy kierowca podlegający przepisom rozporządzenia nr 561 musi robić dodatkowy odpoczynek po 6 godzinach pracy?

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (t.j. Dz.U. z 2012 r. poz. 1155 ze zm.) po sześciu kolejnych godzinach pracy kierowcy przysługuje przerwa przeznaczona na odpoczynek w wymiarze 30 lub 45 minut, w zależności od liczby godzin pracy w danej dobie. Zgodnie jednak z art. 27 ust. 4 ustawy do kierowcy, który wykorzystał przerwę w prowadzeniu pojazdu przeznaczoną na odpoczynek zgodnie z art. 7 rozporządzenia nr 561/2006, (czyli przerwę 45-minutową po 4,5 godzinach jazdy) w pierwszych 6 godzinach pracy nie stosuje się przerwy, o której mowa powyżej.

Jak potraktować odpoczynek tygodniowy występujący na przełomie tygodni?

Zgodnie z art. 8 ust. 9 rozporządzenia nr 561/2006 tygodniowy okres odpoczynku, który przypada na przełomie dwóch tygodni można zaliczyć do dowolnego z nich, ale nie do obu. Oznacza to, że odpoczynek występujący „jednocześnie” w dwóch tygodniach (gdzie tydzień oznacza okres od godz. 00:00 w poniedziałek do godz. 24:00 w niedzielę, a odpoczynek trwa np. od soboty od godz. 12:00 do poniedziałku do godziny 07:00) może być zakwalifikowany do tygodnia pierwszego lub drugiego, w zależności od potrzeby kierowcy, w celu spełnienia poszczególnych warunków odbioru odpoczynków tygodniowych.

Należy pamiętać, że zaliczenie danego odpoczynku tygodniowego do konkretnego tygodnia jest związane z terminem rekompensaty w przypadku odpoczynku tygodniowego skróconego. Według przepisów na zrównoważenie tego odpoczynku (czyli „oddanie” godzin wynikających ze skrócenia odpoczynku poniżej 45h) mamy czas do końca trzeciego tygodnia, licząc od kolejnego tygodnia, w którym nastąpiło skrócenie (czyli w naszym przypadku istotne jest, do którego tygodnia zakwalifikowaliśmy odpoczynek).

Czy można mieć dwa skrócone odpoczynki tygodniowe pod rząd?

Zgodnie z art. 8 ust. 6 rozporządzenia nr 561 /2006 w ciągu dwóch kolejnych tygodni kierowca wykorzystuje co najmniej dwa regularne tygodniowe okresy odpoczynku lub jeden regularny tygodniowy okres odpoczynku i jeden skrócony tygodniowy okres odpoczynku, trwający co najmniej 24 godziny. Nie ma zatem znaczenia kolejność odpoczynków. Ważne jest, aby spełnić powyższą zasadę. Sytuacja w której kierowca odbiera w ciągu dwóch tygodni odpoczynki trwające 45h, 24h, 24h jest jak najbardziej prawidłowa, pod warunkiem późniejszej rekompensaty odpoczynków skróconych (po 2x21h).

Czy przerwa śniadaniowa jest wliczana do czasu pracy?

Zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy o czasie pracy kierowców, do czasu pracy kierowcy wlicza się przerwę w pracy trwającą 15 minut, którą pracodawca jest obowiązany wprowadzić, jeżeli dobowy wymiar czasu pracy kierowcy wynosi co najmniej 6 godzin. W praktyce 15-minutowa część przerwy 30 lub 45-minutowej, którą kierowcy odbierają po 4,5 godzinach jazdy lub do 6 godzinach pracy, jest właśnie przerwą śniadaniową, którą zaliczamy do czasu pracy.

Jakich czynności nie zaliczamy do czasu pracy kierowcy?

Zgodnie z art. 7 ustawy o czasie pracy kierowców do czasu pracy kierowcy nie wlicza się: czasu dyżuru, jeżeli podczas dyżuru kierowca nie wykonywał pracy, nieusprawiedliwionych postojów w czasie prowadzenia pojazdu, (które powinny być odpowiednio zdefiniowane), dobowego nieprzerwanego odpoczynku, przerwy w pracy, o której mowa w art. 16 ust. 1. (jest przerwa w przerywanym systemie czasu pracy)

Z kolei przez odpoczynek dobowy rozumiemy: nieprzerwany odpoczynek trwający co najmniej 9 lub 11 godzin, dzienny regularny okres odpoczynku w dwóch częściach, z których pierwsza musi nieprzerwanie trwać co najmniej 3 godziny, a druga co najmniej 9 godzin, dzienny regularny okres odpoczynku, przerwany podczas przeprawy na promie lub w pociągu (wymagany dostęp do koi lub kuszetki).

Jak ustalić porę nocną?

Zgodnie z art. 21 i art. 2 ust. 6a ustawy o czasie pracy kierowców oraz art. 151⁷ kodeksu pracy, kierowców dotyczy:

- pora nocna, która ustala dopuszczalny wymiar godzin pracy w nocy,
- pora nocna, który ustala dodatkowe wynagrodzenia za czas pracy w nocy.

Z uwagi na powyższe, przedsiębiorca zobowiązany jest do ustalenia dwóch niezależnych od siebie zakresów godzin dotyczących pory nocnej.

Pierwszy zakres wynika z ustawy o czasie pracy kierowców i zawiera okres czterech godzin z przedziału od 00:00 do 07:00 (np. okres między 00:00 a 04:00) określanych dowolnie przez pracodawcę w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie pracy albo w obwieszczeniu. Jeśli kierowca wykonuje pracę w tych godzinach (nawet przez minutę), czas jego pracy nie może przekroczyć 10 godzin w dobie.

Drugą porę nocną należy określić również w przepisach wewnętrzzakładowych, a obejmuje ona 8 godzin pomiędzy godzinami 21:00 a 7:00 (np. okres między 22:00 a 6:00). Za pracę w tych godzinach kierowcy przysługuje dodatek w wysokości 20 proc. stawki godzinowej, wynikającej z obowiązujące w Polsce wynagrodzenia minimalnego, a jeśli wypracuje godziny nadliczbowe w tej porze nocnej, dodatek w wysokości 100 proc.